

Dopis bez textu

Obsah

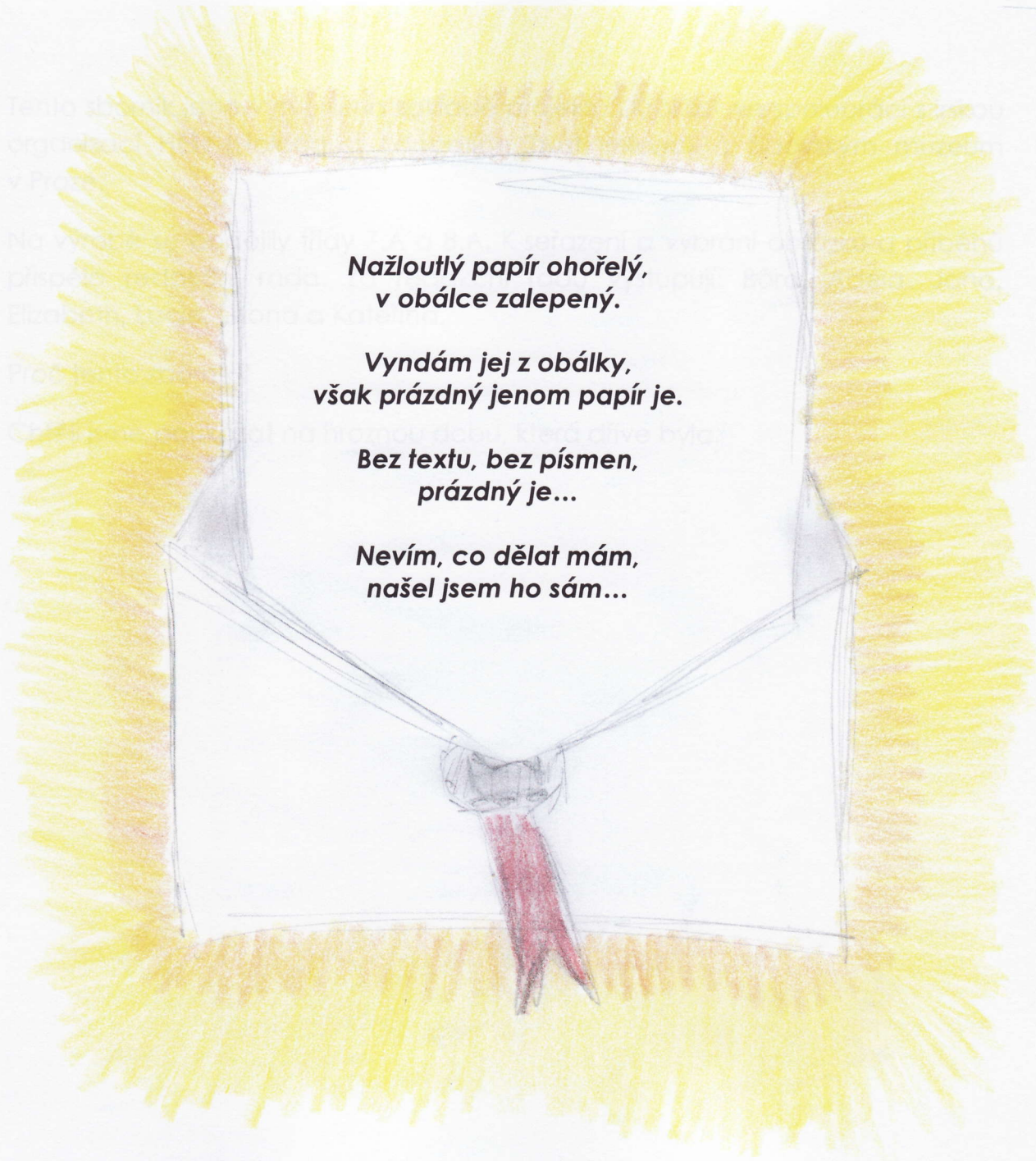
Dopis bez textu	1
Úvodník	2
Příchuť mandlí	3
Samota	6
Neschováš se	7
* * *	8
Cesta z domu	10
***	16
2. světová válka	16
Já ve druhé světové válce	17
Krutá doba - vzpomínka	18
Anděl	19
Prokletá válka	21
Minulost se opakuje	22
Ve stínu	26
Krutá realita	27
Medailonky třídy	30
Poděkování	

**Nažloutlý papír ohořelý,
v obálce zalepený.**

**Vyndám jej z obálky,
však prázdný jenom papír je.**

**Bez textu, bez písmen,
prázdný je...**

**Nevím, co dělat mám,
našel jsem ho sám...**

Úvodník

(Jana Pěkná)

Tento sborník jsme vytvořili na základě projektu „Krokus“ ve spolupráci s irskou organizací HETI (Holocaust Education Trust Ireland) a židovským muzeem v Praze.

Na výrobě se podělily třídy 7.A a 8.A. K seřazení a vybrání obrázků a příběhů přispěla redakční rada. Za redakční radu vystupují: Bára, Adéla, Jana, Elizabeth, Lucie, Leona a Kateřina.

Proč tento sborník?

Chtěli jsme poukázat na hroznou dobu, která dříve byla.

Příchuť mandlí

(Jana Pěkná)

Začala 2. světová válka. Je 10. listopadu 1939. Jsem ze židovské rodiny. Moje rodiče odvezli před týdnem do dělnického tábora. Já a moje starší sestra Anna jsme zůstaly sami.

Jak už jsem řekla, jsme ze židovské rodiny. Být židem v této době je docela složité. Tak třeba ve škole se se mnou skoro nikdo nebaví a ignorují mě. Jediný, kdo se se mnou baví, je moje kamarádka Květoslava, která je také ze židovské rodiny.

Přála jsem si, aby mi maminka nebo tatínek napsali dopis. Jako každý den jsem po obědě běžela na poštu pro dopisy. Přiběhla jsme k okénku a zeptala jsem se, jestli pro mne něco nemají. Ani jsem to nedořekla a už mi paní za okénkem podávala obálku. Obálku jsem otevřela, vytáhla jsme z ní dopis a v něm bylo psáno:

„Ahoj Janičko a Aničko. Jak se máte? Já a tatínek se máme dobře. Tatínka vidím jen málokdy. Většinou večer. Stýská se nám po vás. Chtěli bychom vás aspoň na chvíli vidět.

Nezlobíte? Nebojíte se doma sami? A co ve škole Janičko? Doufám, že stále dobré. Není pro tebe učení moc těžké? Kdyžtak řekni Aničce a ta ti to určitě vysvětlí.

Zase někdy napíšeme, nebo napište vy.

Pac a pusu táta a máma.“

Byla jsem velice šťastná, že maminka a tatínek jsou v pořádku a nic se jim nestalo. Ale domů jsem nenesla jen tento dopis od rodičů, ale ještě jeden pro moji sestru. Doma jsem Aničce hned ten dopis dala. Otevřela ho. Byl to povolávací rozkaz do dělnického tábora! Bála jsme se. Jen při té představě, že už možná nikdy neuvidím moje rodiče a že možná umřu, mi skákala huší kůže po těle. Další den si pro nás přijeli vojáci z gestapa a doprovodili nás na nádraží k vlaku, který mířil zrovna do dělnického tábora. Nasedli jsme. Měla jsem s sebou malý kufřík, ve kterém byly moje šaty a jedna panenka. Vlak se rozjel. Usnula jsem a probudila jsem se až v táboře.

Nechali nás nastoupit do řady a rozdělili do skupin. Dali mě do skupiny, kde byla i moje sestra. Byla jsem za to ráda, protože se s ní cítím bezpečněji a tolik se nebojím.

Byly jsme v budově C. Postele zde byly tvrdé a byla tu neskutečná zima. Večer jsme si povídali různé historky.

Další den ráno jsem rychle běžela k listině, kde byla napsána jména těch, kteří pojedou do koncentračního tábora. Hledala jsem moje nebo sestry jméno. Bylo tam! Moje jméno tam bylo! Ztuhla jsem! Vrátila jsem se zpátky do postele. Sestře jsem o tom nic neřekla.

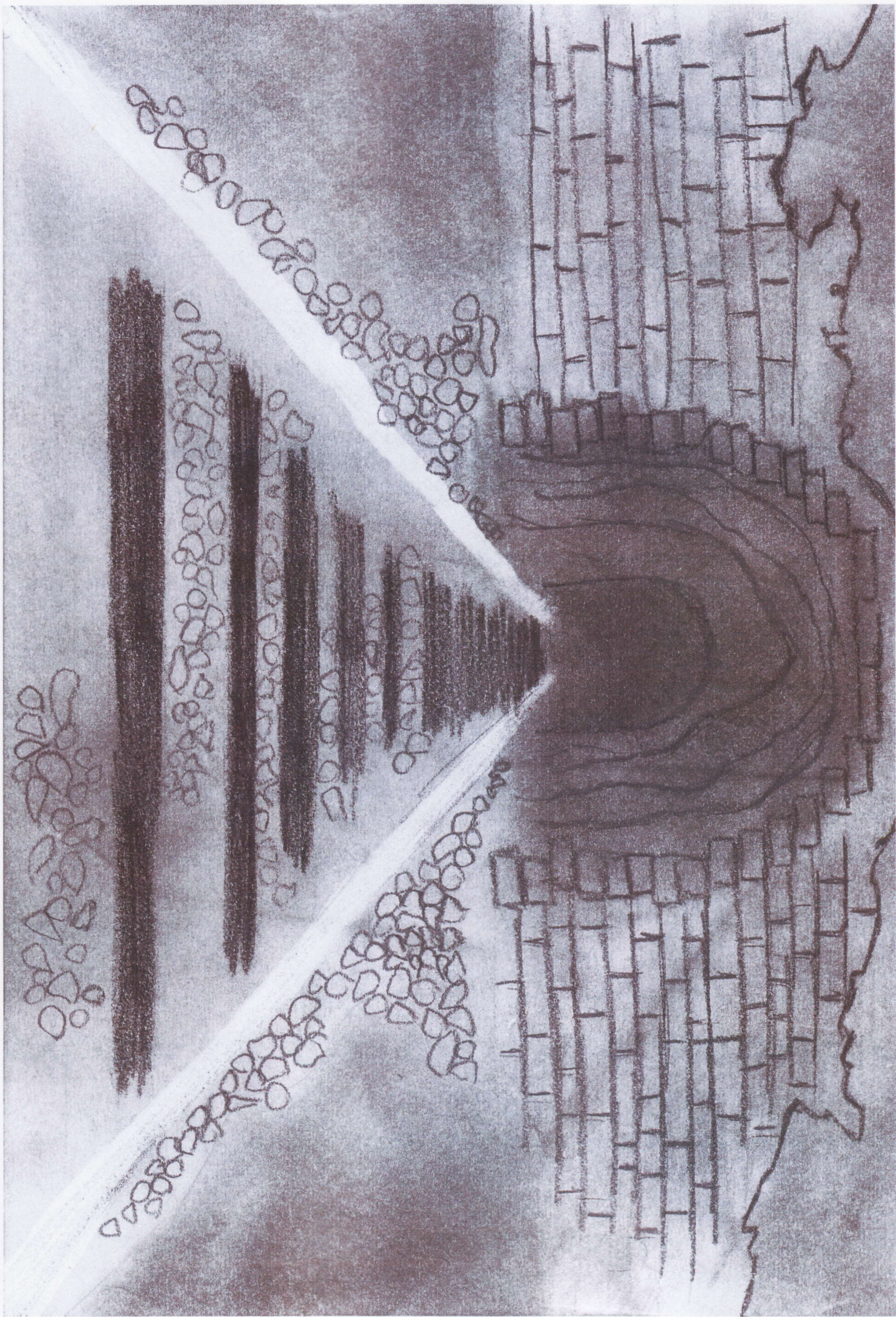
Najednou do dveří vtrhli strážé a řekli: „Nyní přečteme jména těch, kteří pojedou transportem do koncentračního tábora v Osvětimi.“ Začali číst jména z toho šíleného seznamu. Najednou zaznělo to moje! Sestra se rozběhla a objala mne. Řekla mi jen: „Bud' statečná a dávej na sebe pozor.“ Potom už jsem musela nastoupit do řady. Odvedli nás k transportu. Nastoupili jsme do vlaku. Měla jsem strach. Nechtěla jsem myslet na to, co se mnou bude, a proto jsem si raději povídala s holkami, které seděli vedle mne.

Cesta uplynula docela rychle. Měla jsem veliký hlad, protože mi nedali ráno najíst. Bála jsem se, měla jsem strach z toho neznáma a z toho, co mě čeká.

Odvedli nás do nějaké budovy. Tam byli patrové postele jako v dělnickém táboře. Docela to tam zapáchalo, bylo mi z toho všeho na zvracení. Den uplynul jako voda a byl tu večer. Za celý ten den nám nedali ani drobeček jídla, ani kapku vody. Myslela jsem, že snad umřu hlady. Potom jsem si vzpomněla na to, co mi řekla sestra. Řekla jsem si, že od teď budu statečná a že mě nikdo a nic nerozhodí. Jelikož jsem byla docela ospalá, tak jsem si lehla do postele. Sice byla matrace tvrdá, ale... budu statečná...

Ráno jsem se probudila. V celé budově bylo najednou prázdné. Když z ticha jedna holka řekla: „Poslali je určitě do plynu, jako to udělají s námi.“ Lekla jsem se!

A opravdu, ta neznámá holka měla pravdu! Teď sedím v koutě komory, do které nám budou pouštět plyn, jímž se patrně udusím. Jsem pořád statečná. Jedna paní mi poradila, abych uvnitř zpívala, protože se toho plynu rychleji nadýchám... Zvláštní rada. Začali. Plyn má příchut' hořkých mandlí. Zpívám. Chce se mi spát. Usnula jsem a už se nikdy neprobudila...

Samota

(Bety Balková, Kačka Linhartová, Matyáš Valenta)

Jsem sama, bojím se,
sedím a nevidím,
radost a rodina ztrácí se,
co bolest je, dobře vím.

Prý za lepším životem jedu,
Však klamat by mě chtěli,
mít radost nedovedu,
srdce jejich zmizely.

Duše pláčou, srdce bolí,
vojáci k nim pochodují,
proč tohle dopustili?!

Neschováš se

(Adéla Moučková)

Jsi pták bez křídel
A pokoušíš se létat
Svůj život nečitelný
Jak silueta

Utíkáš před světlem
Do tmy se schovat
A posbírat všechna
Nevyřčená slova

V tom tíživém tichu
Pod maskou smíchu
Ukrýváš své rány
Vím, že jsi bez křídel
Pod vrstvou líčidel
Uplakaný!

(Matyáš Křeček)

Jedu vlakem,
všude tma,
pořádně nevím,
kde co číhá.

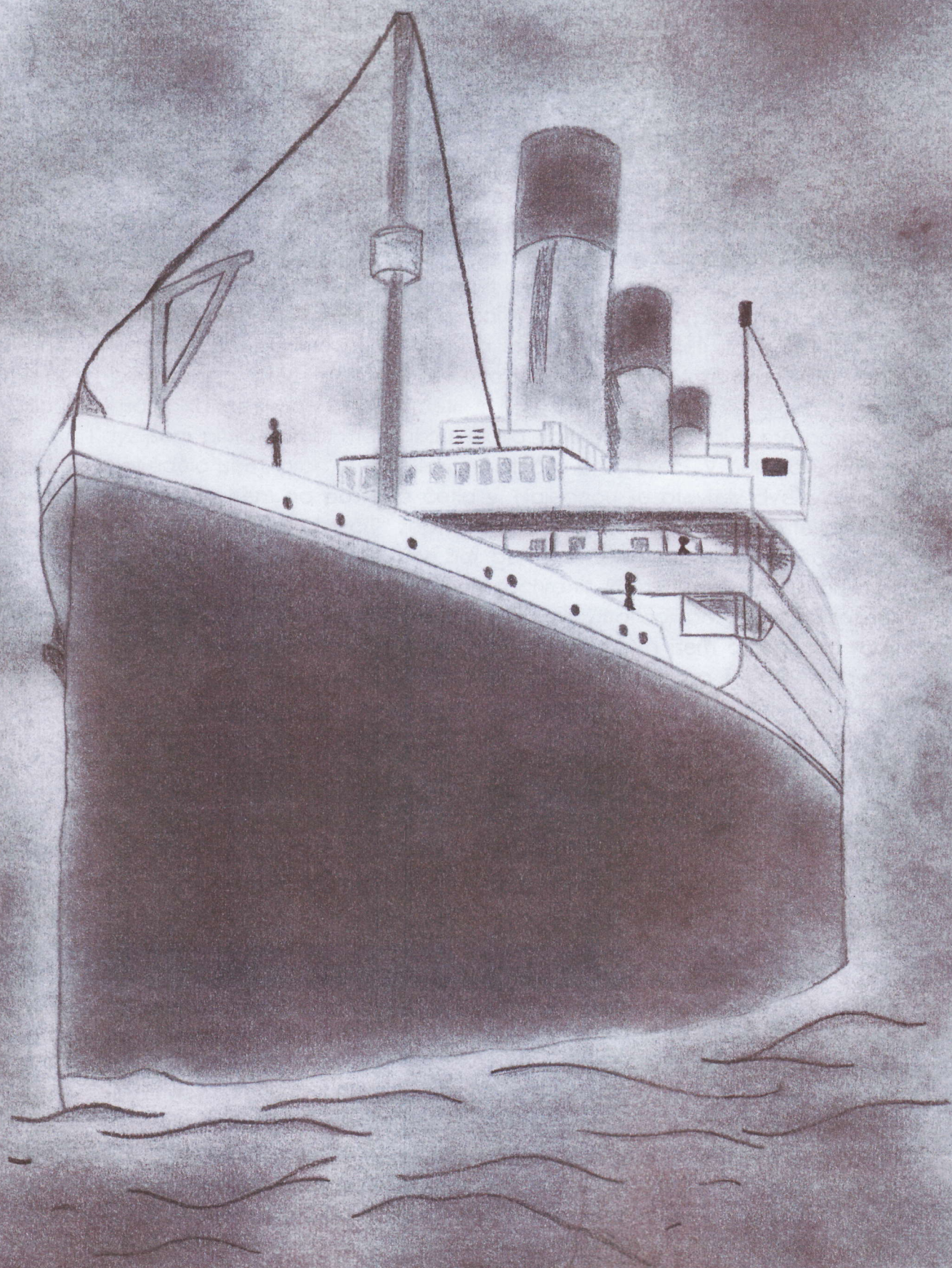
Mám hlad,
jedl jsem málo,
ale v hlavě
znalostí málo.

Až se vlak zastaví,
snad už bude dobře,
pořádně se najím
a vyspím se dobře.

Venku je krajina,
rostou keře.
Les jako svoboda,
co nevypadá jako komora.

Z vlaku jsme my vystoupili,
všude ti divní chlapíci,
co nevypadají mile,
postupujeme od nich k nějaké lodi.

Jsem zase na cestě,
k cíli nás loď nese,
slunce zapadá,
cítit je svoboda.

Cesta z domu

(Bety Balková)

Deník Lilly 1.den

Milý deníčku,

maminka je den ode dne utrápenější. Nevím, co se děje. Dneska do školy přišel nějaký pán v uniformě. Vešel do naší třídy, prohlížel si děti, a pak dal paní učitelce nějakou tašku. Byla malá a něco v ní bylo. Když odešel, zavolala si mě a ještě Lindu, Evu a Dominika. Dala nám takovou žlutou hvězdu s nápisem „JUDE“. „Noste ji a buďte hrdi na to, kdo jste.“ Hvězdu jsme si měli přilepit na levou ruku. Také jsme si měli sednout do zadních lavic. Já jsem seděla s Lindou a Eva s Dominikem. Nechápala jsem, proč tu hvězdu máme nosit a proč sedíme až vzadu. O přestávce se s námi nikdo nebavil. I moje nejlepší kamarádka se se mnou přestala bavit. Bavili jsme se jen my čtyři. Šli jsme na chodbu a tam byly starší děti, také s hvězdami. Zeptala jsem se jich, proč musíme nosit tyto hvězdy. „Protože jsme židi,“ řekla dlouhovlasá holka, co stála v hloučku dětí.

Když jsem přišla domů, maminka plakala. Tatínek ji utěšoval a mě poslal do pokoje. Nevěděla jsem, proč je maminka smutná a proč brečí. V pokojíčku jsem si vzala knížku, sedla jsem na postel a četla si. Najednou se otevřely dveře a vešel tatínek. „Víš proč, maminka brečí?“ zeptal se. „Ne.“ Sedl si ke mně na postel a začal povídat. „Přichází válka, a protože jsme židi, bojím se, že to nepřežijeme. Proto jsme s maminkou zašli za pánem, který by tě mohl zachránit. Před chvílkou, než si přišla ze školy, nám volal, že pro tebe našli rodinu v Británii. Zítra odjíždíš.“ Když to tatínek dopověděl, byla jsem v šoku. I on u toho plakal. Nechtěla jsem odjet. „To radši zemřu!“ vykřikla jsem a utíkala za maminkou. Objala jsem ji a řekla „Nikdy tě neopustím!“

„Já vím broučku, ale ty musíš. Bude lepší, když odejdeš.“ Odpověděla mi se slzami v očích.

„Ty mě nechceš?“

„To víš, že chci, ty moje beruško malá. Ale hlavně chci, abys žila. Jsi malá a celý život máš teprve před sebou a nechci, aby ti ho někdo sebral.“

„Ale mami...“ začala jsem, ale maminka mě přerušila.

„Žádné ale. V Británii na tebe bude čekat tato rodina,“ řekla a ukázala na fotku jedné paní, pána a dvou dětí.

„Holčička se jmenuje Emily a ten chlapec je Dan. Tohle je paní Moravcová a pan Moravec.“ Byli moc pěkní a vypadalo, že i bohatí. Nechtěla jsem do žádné jiné rodiny, ale musela jsem...

Deník Emily 1.den

Dneska bylo všechno jako vždy. Teda až do pěti hodin odpoledne. Přišla jsem domů, u stolu seděla mamka s tatškou a bráchou. Měli tam nějaké papíry. „Posad se!“ řekl tatka takovým výhrůžným hlasem.

„Co jsem provedla?“ zeptala jsem se.

„Ten to krát nic, nebo zatím o ničem nevím. No, to je jedno. Bude válka v Československu, a tak jsme se rozhodli, když jsem tak bohatí, adoptujeme holčičku

a tím jí zachráníme život." No, dobrý, teď tu bude ještě nějaká malá holka plus můj brácha. Ukázal mi její fotku. Byla asi o tři roky mladší. Byla pěkná, ale měla bydlet v mém pokoji se mnou. To bylo moc.

„Mohu odejít?“ zeptala jsem se.

„Ano.“ Zněla odpověď.

V pokoji jsem si vzala knížku, sedla si na postel a četla. Knihy miluji už od dětství, ale nejradši jsem venku s kamarády. Máme takovou partu. Jsem v ní já, Agáta, Anežka, Ester, Tomáš a Honza. Říkáme si „Šestý hrot šípu.“ Tato skupina vznikla, když jsme byli malí. Hráli jsme si na indiány a bojovali jsme proti „Potůčkům“. Pak jsme ale vyrostli a přestalo nás to bavit. Parta se nám neroztrhla, tu máme pořád, ale už si nehrajeme. Vždy spolu někam chodíme. Také jak jsme vyrostli a vyspěli, nás holky začali zajímat kluci a kluky zase holky. Ester je už dva roky zadaná s Honzou a já s Tomášem. Anežka chodí se starším klukem, nikdo ji to neschvaluje, ale ona se neptá na názory ostatních. Agáta prý pořád čeká na toho pravého. Naše parta má vlastní klubovnu. Je to stará kůlna po dědovi. Pěkně jsme ji předělali.

Já bydlím v dvoupatrovém domě. Druhé patro patří nám dětem, teda mě, Danovi a teď už i té holce.

Za chvílku za mnou přišla mamka. „Ťuk, ťuk! Neruším??“

„Ne mami. Jen si čtu.“

„Já vím, že nemáš moc velkou radost, že budeme mít nového člena rodiny, ale vezmi to z té lepší stránky. Zachráníme jí život.“

„Já vím. Jak se jmenuje?“

„Lilly.“

Deník Lilly 2.den

Dneska jedu do té cizí rodiny. Maminka brečí už od rána. Tatínek mi dal malý kufřík, abych si tam dala věci. Byl velmi malý. Vešly se mi tam dvoje šaty, fotky rodiny a moje oblíbená kniha, kterou jsem přečetla asi pětkrát. Tatínek mi kufřík vzal, chytil mě za ruku, maminka za druhou a šli jsem na nádraží. Tam jsme stáli frontu k pultu, kde byly papíry, fotky a čísla. Také tam stáli dva páni v uniformě. Jeden byl mladý a druhý o trochu starší. Ten mladý tam jen stál a ten starý se pořád s někým hádal. Zrovna u pultu stála Eva. „Ahoj Evo!!“ zavolala jsem, ale neslyšela mě. Byla tam s babičkou. Přišlo mi to divné, proč ji neodvedli rodiče.

Konečně jsme byli u pultu. Maminka s tatínkem se šli dohadovat s tím starším pánem. „Dobrý den,“ pozdravila jsem toho mladého a mile jsem se na ně usmála. On se na mě podíval a taky se usmál, ale neřekl nic.

„Vy pojedete s námi??“

„Ne,“ řekl a zase se usmál. Pak chvílku poslouchal, o čem se dohaduje moje maminka. Koukl se na mě a řekl. „Hodně štěstí.“ Ukápla mu u toho slza. Nevím, co ten starý pán mamince říkal, ale maminka a tatínek byli smutnější. Maminka mě vzala za ruku a řekla „Poď Lilly.“ Dala mi číslo 256. Připnula mi ho na krk. Tatínek mi dal kufřík a poslal mě k vlaku. Maminka se rozplakala ještě víc.

Ve vlaku jsem viděla Evu. Vypadala, jako by brečela celou noc. Koukala na nějakou fotku a brečela. Sedla jsem si vedle ní. „Odvezli moji tetu.“ Ukápla ji slza na fotku. „A maminka a tatínek dostali dopis.“ Podívala jsem se na fotku a byli tam

všichni, o nichž mi povídala. „Zbyla mi jen babička“ „To je mi líto.“ Nevěděla jsem, co jí mám říct. Bylo mi líto jí i její tety, ale zase jsem byla ráda, že dopis nedostali moji rodiče. Každou chvíli někdo vlakem prošel, buď voják, nebo nějaké nové dítě. Najednou do vagonu vešel cizí kluk. Sedl si vedle mě. „Ahoj, jak se jmenuješ?“ Koukala jsem na něj, jako bych vůbec nevěděla, co říkal. On se usmál a řekl „Jsem Tom Barnáš.“

„Já Lilly Damosová.“ A usmála jsem se taky. S Evou se nedalo mluvit, tak jsem se začala bavit s Tomášem. Byla s ním legrace. Jeli jsme dlouho, už pomalu přicházel večer a já byla unavená. Položila jsem si hlavu na Tomášovo rameno, pohladil mě po vlasech, položil si hlavu na moji a usnuli jsme.

Deník Emily 2. den

Dneska je sobota a já a mamka jedem do obchodu koupit oblečení pro Lilly. Vybrali jsme jí krásné modré šaty a také černé lakýrky. Potom kostičkovanou černou sukni a k tomu zelenou halenku. V obchodě s hračkami jsem ji koupila medvídku a malou panenku. Doufám, že se jí to bude líbit. Když jsme přišly domů, tatka zatím vyklidil pokoj a dal jí tam hezkou postel, knihovnu a skříň. Taky malý stolek, brácha ho hned vyzkoušel. Nakreslil jí asi pět obrázků. Já jsem ji taky něco namalovala.

Opoledne pro mě přišla parta, ať jdu ven. Řekla jsem „Nemůžu, děláme pokoj pro holku, kterou jsme adoptovali z Československa.“

„Vy taky?“ zeptal se Tomáš.

„Jak, vy taky?“

„No, my jsme adoptovali taky. Nějakého kluka, je o tři roky mladší. Jo a vtipný je to, že se jmenuje jako já.“

„Aha. Jako to budete mít doma dalšího Tomáše?“ řekla jsem a začala jsem se smát. Pak odešli a my jsme pokračovali v přípravách.

Deník Lilly 3. den

Když jsme se vzbudili, měli jsme všichni hlad. Tomáš vyndal dva chleby, jeden rozbalil a začal jíst. Eva měla malou housku. Já neměla nic. „Ty nemáš hlad?“ zeptal se Tom.

„Mám,“ řekla jsem „ale nemám co jíst. Zapomněla jsem zabalit svačinu.“

„Na,“ řekl Tom a dal mi jeden chleba.

„Děkuju.“ Vzala jsem si chleba. Pak do mě někdo drkl a já se zakuckala, v tu chvíli se začal smát celý vagon. Asi tak za hodinu, jsme zastavili na nějakém nádraží. Do vlaku nastoupili vojáci. Vzali mi kufřík, rozházeli mi věci. Pak mě popadli za ruku a vytáhli mě ven spolu s dalšími dětmi. Vlekli nás do nějaké budovy. Najednou se tam objevil ten mladý voják z nádraží. Řekl něco německy a vzal mě a další tři děti. Ostatní děti odvedli. My jsme se vrátili do vlaku s tím mladým vojákem. „Co se stalo? Kam ty děti vedou?“ zeptala jsem se ho, když jsme se blížili k vlaku. „Do plynové komory.“

„Ale proč? Neměli jet do jiných rodin?“

„Ano to měly, ale bohužel se tam nedostanou.“ Když to povídal, ukápla mu slza. Zrychlil, abychom byli co nejdříve ve vlaku a jeli pryč. Nevím, proč ty děti odvedli, ale jsem ráda, že mě zachránil. Sedla jsem si vedle Toma a vlak se rozjel. Najednou ve vlaku bylo tolik smutku. Někdo se ani nepousmál, i Tomovi zmizel úsměv z tváře. Bylo

veliké ticho, slyšeli jsme jen, jak jede a rámusí vlak. Bylo mi divně. Najednou koukám, kde je Eva? Tom si všiml, že ji hledám. „*Odvedli ji hned po tobě,*“ řekl a ukápla mu slza. Dala jsem se do breku. Moje kamarádka, už ji nikdy neuvidím! Tom mě objal. Voják nás viděl a řekl. „*Vím, kam ji odvedli. Odvedli ji tam, kde najde svoje rodiče.*“ Vím, že to voják řekl jen proto, aby mě uklidnil, ale nějak jsem tomu nemohla nevěřit.

Když jsme dojeli na nádraží, stál tam sympatický pán s paní. Vzali nás a odvedli. Koukla jsem na toho vojáka a ten kýval „*Ano*“, věděl, že mám pochybnosti. Že nevím, co bude dál, a přesto se na mě usmál a já na něho. Najednou jsme byli ve městě. Nádherném velkém městě. Tom byl u mě a pořád se na mě díval, i když jsme došli k takové budově. Vyšlapali jsme schody a našli ohromnou místnost, usadili jsme se a dostali jsme koblihu. Pak se tam objevili lidé a brali si děti. Nějaká mladá paní přišla i ke mně. „*Lilly?*“ zeptala se takovým anglickým přízvukem. Pokývala jsem hlavou. Vzala mě za ruku a šli jsme asi přes polovinu toho krásného města. Přišli jsme před nádherný, dvoupatrový dům. Vevnitř čekala celá rodina. Přiběhl ke mně Dan a dal mi obrázek. Byl pěkný. Pak ke mně přišla Emily, objala mě, vzala kufřík a řekla „*Came on.*“ A ukázala rukou, ať jdu s ní. Ukázala mi pokoj a řekla „*This is your room.*“ Neumím anglicky. Ona to nejspíše poznala a vytáhla slovník a řekla „*To,*“ chvíli listovala „*tvůj*“ a zase listovala „*pokoj.*“ Kývla jsem, jako že rozumím. Ona se zaradovala a řekla „*Diner is at seven o'clock.*“ Koukla se na mě a já nejspíše vypadala jako vyoraná myš. Začala tedy povídat rukama. „*Diner,*“ a rukama dělala jako že jí, „*at seven*“ a ukázala na sedmičku svých náramkových hodinek. Kývla jsem hlavou, že rozumím. Pak odešla. Já jsem otevřela skříň a dala jsem si tam kufřík. Byly tam šaty, halenka, sukně a lakýrky. Na nich byl také dopis.

Toto oblečení je pro tebe.

Vybrala ho Emily

Pokojíček byl útulný. Měla jsem tam postel, skříň, stůl, hodiny a lampu. Také plno obrázků. Lehla jsem si na postel s fotkami a prohlížela jsem je. Za chvíli bylo sedm a tak jsem šla dolů. Tam na mě čekala Emily. Šly jsme do jídelny, kde již byla nachystaná večeře. „*Posad' se,*“ řekl její tatínek. Já jsem se posadila a podivila se „*Vy umíte česky?*“ „*Ano, my pocházíme z Československa, ale naše děti se narodily až tady.*“ Řekla paní Moravcová. Po večeři jsem šla do pokoje. Za mnou šla Emily. Držela nějakou knihu. Všimla jsem si, že má stejný obal jako moje. Vyndala jsem ji a srovnali jsme je. Byly stejné. Byla jsem ráda. Dala jsem ji tu mojí a ona mi dala tu svojí. Začali jsme si číst, bylo to prima.

Deník Emily 3. den

„*Dneska! Už dneska!*“ křičí můj bláznivý brácha. Maminka ho uklidní. Sedneme si ke stolu a maminka se s tatínkem baví nějakou cizí řečí. „*Jakou řečí se to bavíte?*“ zeptala jsem se. „*Češtinou,*“ odpověděla mamka a podala mi slovník. „*Víš, my pocházíme z Československa, ale vy jste se narodili až tady.*“ Slovník byl tlustý a já tlusté knihy miluju.

Po snídani jsem si zalezla do pokoje a studovala jsem češtinu. Pak přišla mamka „*Jdeš se mnou pro Lilly?*“ zeptala se.

„To už je tolik? Ne, budu se ještě učit.“

„Jak chceš.“ Zavřela dveře a šla. Bylo mi divně, divně od žaludku. Pak zavolał taťka, ať už jdu dolů. Šla jsem a tam jsme se seřadili. Pak přišla mamka s Lilly. Brácha hned k ní vystřelil a dal jí obrázek. Já jsem za ní taky šla, objala ji, vzala její kufřík a odvedla ji do pokoje. Řekla jsem, že je to její pokoj, ona ale nerozuměla, tak jsem listovala ve slovníku. Pak jsem jí řekla o večeři a odešla.

Musela jsem hned volat Ester. S ní si nejvíc rozumím. Hned jsem jí to všechno řekla. „Tak ji vezmeme zítra ven,“ oznámila a zavěsila. Pak jsme šli na večeři a rodiče s ní mluvili česky. Měli jsme také české jídlo. Bylo docela dobré. Po večeři šla Lilly do pokoje. Šla jsem za ní s mojí oblíbenou knihou. Ona se na mě podívala, šla do skříně a vyndala knihu. Byla úplně stejná jako ta moje. Vyměnili jsme si je a začali jsme si číst, bylo to prima.

Ball Point

(Eliška Vladyková, Honza Roun)

Němečtí vojáci do vlaku se slézají.

Židovské děti se při tom klepají.

Nemají city, nemají srdce.

Děti se drží ruku v ruce.

2. světová válka

(Petr Čermák)

Procházím černým prachem,

všude vidím opuštěná těla,

lidé se třesou strachem.

Válka by skončit měla.

Mám pocit temné doby,

tohle nikdy neskončí.

Mohu to říct těmito slovy

„Můj život se s vámi loučí.“

Já ve druhé světové válce

(Adéla Moučková)

Seděly jsme s mámou u večeře a poslouchaly rádio. Najednou přestala hrát písnička a hlásili, že nás obsadili Němci, že nemáme klást odpor. Obě jsme napjatě poslouchaly. Když hlášení skončilo, máma s pláčem utekla a já jen mlčky seděla a nechápala proč. Seděla jsem a přemýšlela, co si o tom mám myslet.

Od té doby mě rodiče nepouštěli ven. Já stále nechápala proč. Říkala jsem si, obsadili nás Němci, co to ale znamená? Ptala jsem se mámy, ona však jen řekla „Stejně bys to nechápala.“

Nejhorší okamžik pro mě byl, když mi rodiče oznámili, že moje nejlepší kamarádka Judita odjela a že už se nikdy neuvidíme. V té chvíli jsem si začala uvědomovat, že se něco děje. Další den jsem se dívala z okna, zjistila jsem, že naše zahrada je zpustlá a nikdo z našich sousedů nevychází ven. Když jsem se podívala z druhého okna, viděla jsem něco neskutečného! Vojáci zastřelili malého chlapce! Rychle jsem šla za mámou, ta mě hned vzala za ruku a běžela se se mnou schovat. Napjatě jsme poslouchaly a snad samým napětím ani nedýchaly. Slyšely jsme je blízko! Voják mluvil německou řečí. Znělo to jako „Ukažte svůj průkaz. Máte děti?“ Zbytku jsem nerozuměla.

Hned den poté máma řekla „Je pondělí. Prý je to jediný den, kdy můžeme jít nakupovat.“ Asi po půl hodině se vrátila a já nemohla nezpozorovat, že se mírně usmívá. Pustila nákup a šla za tátou. Mluvila o nějakém Wintnovi. Pak vše nabralo rychlý spád. Hned za týden jsem stála s mámou a tátou na nádraží, pak jsme šli ke stolu, kde jsem dostala na krk nějaké číslo. Nastoupila jsem do vlaku, povídala si s rodiči, ale během krátké chvíle se vlak rozjel. Máma i táta brečeli. Já také! Volala jsem „Nechci pryč! Chci k vám!!!“ Máma si zacpala uši, táta mával, ale z očí mu tekly slzy....

Po několika hodinách jsme zastavili v Německu, kde proběhla kontrola. Všem nám rozházeli kufry. Nic nezjistili a všichni jsme si oddechli. Další den jsme dorazili do neznámého světa. Anglie! Tam si pro mě přišla velmi sympatická paní, vzala mě za ruku a její manžel mi vzal zavazadla. Když jsme přijeli k nim domů, tak jsem spatřila Juditu! Také si jí adoptovali.

Zbytek války jsem strávila s Juditou a svou náhradní rodinou. Své rodiče jsem již nikdy nespatriila, ale teď vím, že mi zachránili život a jsem jim za to velice vděčná.

S láskou

na památku mých rodičů

Sofie

Krutá doba – vzpomínka

(Bára Miklánková, Bára Nováková, Lukáš Kuchař)

Krutá doba to je,

židé umírají.

Děti se smutkem

je objímají.

Oči plné smutku jsou

a bohužel i zůstanou.

Navěky vzpomínat budou

s krutou vzpomínkou.

„Vstup židům zakázán“

nacista to nakázal.

V srdci temný žal,

krutý osud nám je vzal.

Maminku a tatínka

odvezli nám vlakem,

zbyla nám jen vzpomínka,

jsme pod velkým tlakem.

Anděl

(Adéla Moučková)

Žhnoucí oči, temná tvář zosobněná nenávist sama.
Chladný stín, pohaslá svatozář, zakryt zlámanýma křídla.
Toť anděl, jenž poznal lidský svět.
Toť anděl, jenž donucen byl zabíjet.

Slíbili mu lásku, zemi boží, zářivou.
Slíbili mu spásu, vše krásné, co může být.
Však ten svět, co nabízí jen bolest šedivou,
donutil ho sklonit se a davu ustoupit.

Pryč je všechna radost, kterou kdysi rozdával.
Pryč je všechna láska, s kterou mezi lid přišel.
Zbyla jenom nenávist, potupa a žal.

Nikdo se neotočil, když o pomoc křičel.
Když beznaděj a utrpení svírali ho ze všech stran.
V tu chvíli pochopil ta slova, jak smrt na něj doléhala.
Člověk nezaslouží odpuštění, zaslouží být potrestán

Adel'ta Movikova

Prokletá válka

(David Roubal)

Jak vlci hladoví,
pro kousek žvance,
střílejí nevinní
v prokletý válce.

Na sebe nabalí,
špínu co nesmyjí
a tenhle marast je,
všechno co prožijí.

Ve stejných stopách,
každý den jdou,
nechtějí, musí dál,
deštěm i tmou.

Zoufalství a bezmoc,
v mysli probíhá,
mrtvé svědomí,
pozdě ožívá.

Ustrašený zrak,
do tmy vyhlíží,
zkáza, zima, strach,
vězni i bez mříží.

Paprsek poslední,
bezmocně zabliká,
svíčka dohoří,
navěky zhasíná.

Minulost se opakuje

(Bára Moučková)

1.8.1939

Jmenuji se Ráchel. Je mi 13 let. Dnes jsem slyšela od své babičky příběh z první světové války. Ještě teď žasnu, co všechno se stalo, kolik lidí zemřelo. Vůbec si nedokážu představit, že bych žila v této době.

6.8.1939

Já a má rodina bydlíme v Liberci. Jsme židé. Do mé rodiny patří sestřička Evička, sestra Sofie, bratr David, máma a táta, a také má babička a náš milovaný pes Brouček. Můj bratr je už dospělý, pracuje jako zvěrolékař, stejně jako tatínek.

19.8.1939

Byla jsem venku s mojí mladší sestřičkou Evičkou a s Broučkem. Najednou jsem si všimla, že Brouček kulhá. Usoudila jsem, že má nejspíš něco s tlapkou. Evička plakala, protože se o Broučka bála. Večer, když přijel David, Broučka ošetřil. Ovázal mu tlapku, Evička pořád brečela, tak jí David utěšoval a říkal, že se Brouček brzy uzdraví.

21.8.1939

Náš pes pořád pokulhává, ale obvaz už nemá. Evička má dnes páté narozeniny. Je celá šťastná. Zvlášť z té nové kuchyňky, co dostala. Neustále nám chtěla vařit a nalévat čaj. Dostala i čokoládový dort, který má tak ráda.

29.8.1939

Je skoro konec měsíce a náš pes už je zdravý. K obědu jsme měli výborný šólet. To je nejoblíbenější jídlo moje a tatínka. Ale když jsem si podívala na otce, tak jsem viděla, že není něco v pořádku, byl zamračený a zamlklý. Z jeho výrazu jsem nepochopila, co se stalo. Když jsem se ho zeptala, ani neodpověděl. Jen řekl, že je unavený.

31.8.1939

Tak konečně dnes mám narozeniny já! Dostala jsem novou sukni a zástěru a také novou knížku. K večeři jsme měli výborný malinový dort. Táta byl poslední tři dny zamračený, a tak tomu byli i dnes. Když si všiml, že se na něj dívám, tak se usmál, ale poté se zase vrátil zpět do svého zamračeného obličeje.

1.9.1939

Sedím na verandě a čtu si knížku, kterou jsem dostala k narozeninám. Pak jsem dostala chuť na něco dobrého a běžela jsem za mámou do kuchyně. Maminka seděla a poslouchala rádio, ze kterého se ozývalo „Obsadili nás!“ Máma se na mě jen podívala se slzami v očích a já se jí ptala, co to znamená, ale ona pouze tiše odpověděla „Tak jsme si tu svobodu dlouho neužili.“ Z jejích slov jsem nic nepochopila.

2.9.1939

Když jsme se ráno se sestrami probudily, máma řekla mně, Evičce a Sofii, že si máme sbalit kufry. Pojedeme na prázdniny! Když jsme vjížděly s maminkou do vesnice jménem Křenovice, moc jsem se divila, protože jsem tu nikdy nebyla a ani jsem jí nenacházela na mapě, jak byla ta vesnička malinká. Po chvíli jsme zastavily u velkého statku. Na dvoře jsme viděly ženu, jak nám mává. Vůbec jsem nevěděla, o koho se jedná, a tak jsem se zeptala své maminky. Řekla, že je to kamarádka ze školy. Vyndaly jsme si kufry a máma nám řekla, že se musí ještě vrátit pro ostatní. Odjela... Ta paní se jmenovala Vlasta, teta Vlasta. Ukázala nám, kam si máme dát kufry a kde budeme spát. Budeme schované u tety na půdě! To bude dobrodružství!

4.10.1939

Jsem smutná, máma se nevrací a Evička po ní pláče. Naše nová teta Vlasta je na nás moc hodná.

20.11.1939

Už jsem pochopila, že se máma nevrátí.

6.3.1940

Evička už nepláče. Pomalu si zvyká na tetu Vlastu. Za mámu jsem jí stále já a Sofie.

1.8.1941

Je zima, z okna se koukáme na vločky, jak padají. Jak rády bychom šly ven, ale nemůžeme. Evička našla na půdě nějakého malého plyšového medvídka. Moc si ho zamilovala.

6.7.1942

Bylo mi už patnáct! Pomalu ale jistě začínám chápat, co se děje. Evičce je už sedm let a já se ji snažím naučit číst, psát a počítat. Jde jí to moc dobře.

Často Evička brečí, protože chce jít ven, ale to nemůže. Sofie je už dospělá, neustále poroučí.

8.8.1942

Ptala jsem se Sofie, když už Evička spala, aby mi řekla, co mám naší malé sestřičce říct, až se zase bude ptát na mámu. Sofie odpověděla „Řekni jí, že naše maminka je daleko a po válce se s ní uvidíme.“

3.5.1943

Potajmu se Sofií po večeři, když Evička spí, posloucháme rádio. Říkají, že Němci začínají ustupovat. I teta se strejdou se radují.

19.2.1944

Opět se díváme, jak venku padá sníh. A já sním o tom, že se naše rodina zase sejde a že spolu oslavíme Velikonoce. Chtěla bych se volně procházet a s Evičkou se koulovat! Co asi můj tatínek a bratr? Vzpomínají na nás?

29.4.1944

Jsou Velikonoce. Každá jsme dostala vajíčko. Jen jedno! My, židé, vajíčka nemalujeme.

19.5.1945

Válka už skončila!!! Konečně můžeme na čerstvý vzduch! Když jsme přijely k našemu domu v Liberci, nikoho jsme nenašly.

Zbytek rodiny jsme už nikdy neviděly. Pátraly jsme po nich několik let, ale marně. Všichni zemřeli. Já, Sofie, Evička žijeme spolu. A moc rádi jezdíme na návštěvu k tetě Vlastě. Ona a její muž nám svou statečností zachránily životy.

Ve stínu

(Vašek Boček, Leona Stránská)

V koutě ztracené duše,
ve stínu hákového kříže.

Již není skrýše
místa, kde schovat se může.

Letadlo letí,
žije se těžko.
Pláč hvězdných dětí
smrti je blízko.

Možná tu někde je,
ten, co nás zachrání.
A třeba nám oni dají pokoje,
plyn nás navždy omámí.

Bud' k spánku se ukolébáme
a zavřeme své oči.
Nebo možná na cestu se dáme,
s hrdinou, co k nám kráčí.

Krutá Realita

(Lucka Matysová)

Byli jsme spokojená rodina. Nikdo nás nesoudil, ale nastala 2.světová válka a náš život i život ostatních se změnil.

Bylo mi 12 let, když se mi změnil život.

Byli jsme židi. Otec, matka, já, Elen a Jirka. Bydleli jsme v Praze. Maminka byla švadlena a tatínek byl prodavačka, měl i svůj obchůdek. Já s Elen a Jirkou jsme chodili do školy, měli dobré známky a mezi sebou dobrý vztah. Blížily se také naše narozeniny, které jsme měli skoro hned po sobě. Elen bylo šestnáct a Jirkovi sedmnáct. Dostala jsem lístek do kina a sourozenci peníze.

Vypravila jsme se do kina, ale musela jsem vyzvednout sousedovic děti a zároveň jim dělat doprovod. Byli jsme kompletní a vyšli na ulici...všechno se tak změnilo! Všude stáli ti muži, kterých se všichni báli.

Svět byl tak tmavý a s nimi i strašidelný. Celou cestu jsem se zamýšlela. „Proč tu jsou? Proč mají lidé takový strach v obličeji?“ Potkala jsem i kamarádku Marfušku, přidala se k nám. Zdálo se mi, že ze mě ti muži snad nespustí oči!

Když jsme dorazili ke kinu, vyndávala jsem lístky a přitom zvedla hlavu. Nade mnou stála velká cedule s nápisem ŽIDŮM VSTUP ZAKÁZÁN.

Proč?

Vzala jsem děti a našťavaně je táhla domů. Děti jsem vrátila domů a vtrhla k nám. „Proč nemůžu do kina?“ Matka s otcem zvedli smutně hlavy. „Lociko, tohle je jen takové opatření.“

„Mami opatření?“

„Pochop, na vysvětlení jsi moc malá. Je to snad dočasné.“

„Ale tatí?“

„Stačilo! Tohle bylo mé poslední slovo!!! Jasně?“

Po dlouhé době uzavřenosti doma jsem chtěla jít ven. Marie, naše hospodyně, ovšem měla připomínky, že by byla radši, kdybych zůstala doma, že je to venku nebezpečné.

Ale mě to doma už tak dusil, že jsem musela pryč! Celé dny sedět! I po té škole se mi zastesklo! Proto jsem nasadila své „prosím, prosím, smutně koukám.“

Zabralo to...„Ale nebud' tam dlouho!“

Její slova jsem už snad neslyšela. Vyběhla jsem na ulici a zhluboka se nadechla. Šla jsem klidným krokem. Z dálky si prohlížela obchody a všude visela cedule se stejným nápisem jako tehdy v kině a co ti muži se strašidelně kamenným výrazem? Těch tu bylo ještě víc. Už jsem se blížila k parku, stačilo jen přejít silnici na druhou stranu, když v tom jsem zaslechla partu lidí a jen uslyšela slovo nacisti. Nevěděla jsem, co to znamená, a tak to pustila z hlavy.

Byla jsem však ze všeho našťavaná, smutná a zároveň nešťastná.

Byla jsem dívkou, která nic nechápala, ničemu nerozuměla a opět utíkala domů. Marie mě uvítala a aniž bych jí odpověděla, bouchla jsem dveřmi svého pokoje. Už jsem vlastně nikam nemohla!! Židovka! Nemohla jsem nic, abych cokoli změnila!! I mě to došlo, i když později.

Už jsem skoro nic nedělala, jen vstávala a v noci zase uléhala. Jednou večer přišel otec s rozbitým a ustaraným obličejem. „Je po obchodu. Nacisti přišli a chtěli, abych ho zavřel, ale když jsem jim řekl, že k tomu nemám důvod, tak už to nešlo domluvou.“

A tak byl doma s námi. Každý z nás chodil jako tělo bez duše a duše bez těla. Blížily se Vánoce, které však neslavíme. I tak nám bylo docela jedno, co se kolem nás děje, protože jsme čekali, že nepřijde nic pozitivního.

Bylo ráno jako jiné, ale ruch venku byl nějak větší. Všichni stáli u okna.

„Sněží, sněží!“

A otec měl dlouhou přednášku o tom, abychom neztráceli naději a takový ty řeči. Měla jsem špatnou náladu, tak jsem se na něj šklebila.

Každý se snažil být veselejší, ale nevydrželo to na dlouho. Asi na Nový rok na naše dveře někdo bouchal a křičel. Matka mě odtáhla do pokoje, ale stejně jsem poslouchala přes dveře.

No jo, ale nic moc jsem slyšela, jen matčin a Elenin křik. Chtěla jsem tam vtrhnout, ale neudělala jsem to. Bouchly dveře, ihned jsem tam vběhla! Matka s Elen ležely na zemi a Jirka stál jako bílá socha.

„Kde je táta?“

Matka s pláčem tiše odpověděla „Musel odjet, ale bude na nás myslet.“

Jirka se na ni s hněvem rozkřikl „Keci, všichni víme, že ho pošlou do plynu!“

Rychle vyběhl ze dveří. Při jeho slovech mi vhrkly slzy do očí. Nechtěla jsem ho ztratit. Nechtěla jsem, aby na mě zapomněl!

Večer se vrátila matka spolu s Jiřím. Přinesla látku, z které vyrobila žluté hvězdy. Museli jsme je nosit vždy, když jsme šli ven. Já to nechápala, ale Jirka s Elen asi ano.

Za několik dní se matka vrátila dříve než obvykle „Děti? Dochází nám peníze.“

Na všech jsem viděla, jak se snažili normálně fungovat, předstírali, že jsou smíření s tím, co se stalo, ale nebyli! Já nebyla, nechápala jsem, co se stalo a proč? Nepředstírala jsem, že všechno je a bude jako dřív. Jirka s Elen si hledali práci, ale nikde je nechtěli zaměstnat. Židy!

Elen to vzdala, ale Jirka ne, asi měl nutkaní se o nás postarat. Nakonec uspěl. Mohl uklízet v jedné restauraci pod podmínkou, že ho nikdo neuvidí. Chodil brzy ráno, snažil se, připadalo mi, že nám chce nahradit otce. Ale všechno jednou končí! Jirkovi přišel dopis, který mi nedali přečíst, ale já si ho stejně v noci přečetla. Psali tam, že je povolán do pracovního tábora!

Když přišel osudný den, kdy Jirka musel odjet, objala ho Marie, Elen, já a nakonec matka, která ho nechtěla pustit. Přijel vlak a ona se pořád ho držela, vystoupili ti muži, šli k nám a trhali jí od Jirky, ale stejně se držela... Jeden z nich už vytahoval zbraň, když v tom se od matky odtrhl Jirka sám... Matka křičela, plakala, ale to už byl Jiří ve vlaku a mával nám. Nejspíš naposled! Jiří byl pryč. A zůstali jsme čtyři.

Brzy po odjezdu bratra se Marie nevrátila domů a my měli strach. Matka potřebovala nakoupit a Elen chtěla jít, matka ji nechtěně pustila. Vzala hvězdu, boty a vyšla. Židé mohli nakupovat v určitém místě a v určitou hodinu. Ani Elen se však nevrátila domů.

Ráno k nám přiběhla sousedka s vyděšeným výrazem „Musím mluvit s tvou matkou!“

„No, jo, musím zase do pokoje.“ Jako vždy jsem poslouchala přes dveře.
„Mileno! Je mi to moc líto, ale Elen,...je mrtvá! Nejspíš ji znásilnili a zabili!“
„Nevěděla jsem sice, co to je to –znásilnili-, ale došlo mi, že se už taky nevrátí.“
V tom přišla matka ke mně, klekla si, objala mě a hladila po vlasech. „A zbyly jsme dvě!“ Než jsem se stihla rozplakat, ozval se tichý hlas Marie „Tři. Jsme tři!“
Stále jsem si kladla otázku „Proč my?? Proč?“ Bylo to k zbláznění, chtěla jsem, aby to byl nějaký zlý sen a ne realita. Krutá realita. Snad aby toho nebylo málo, přišel dopis i matce, mé milované mamince!

Vběhla do obývacího pokoje ke mně a rychle volala „Pojedeš s Marií, k tetě a poslouchej jí!!!! Mám tě moc ráda!“ Dala mi pusu na čelo a odběhla. Rozběhla jsem se za ní, ale Marie mě chytla „Nech jí!“ a rychle mě za sebou táhla do svého vozu. Jeli jsme k tetě Krutoslavě a strýci Bohumilovi. Celou cestu jsem plakala a nešlo přestat. Na statku u strýce byl klid, ale právě ten mě ubíjel nejvíc, to ticho! Jednou šla Marie nakrmit slepice, já jí sledovala z okna v pokoji. Z dálky jsem viděla světla aut. Vběhla ke mně teta. „Lociko! Zhasni, sedni si do kouta a buď potichu za každou cenu,“ a zase pusu na čelo. „Hmmm.“ Viděla jsem opět ty muže, jak bili Marii a táhli jí do auta, pár jich vešlo do domu. Slyšela jsem, jak rozbíjeli věci. Šli i nahoru do patra. Viděla jsem jejich stín škvirou pod dveřmi. Nejspíš chtěli vejít ke mně, když v tom vyběhla teta a upoutala jejich pozornost. Poslouchala jsem je. Moc jsem neslyšela, akorát tiché odpovědi tety se strýcem. „Nein.“

Muž hlasitě „Nein?!“

Tak jsem se lekla, že jsem shodila vázu, která se samozřejmě rozbila. Uslyšela jsem „Was ist das?“ Jen mi proběhlo hlavou „Nacisti, tohle, ti muži všude, to jsou nacisti.“

Vešel ke mně a blížil se, takovým divným hlasem se zasmál, když se ke mně sklonil a otevřel pusku s hnusnými zkaženými zuby. Opět se divně zasmál. A já sice ve strachu, ale také v nenávisti, jsem mu plivla do obličeje. Setřel si to a vrazil mi tak velkou facku, že jsem se odrazila od zdi k rohu stolu. Uhodila jsem se silně a probrala se až ve voze. Marie mě utěšovala „Víš, jedeme do Osvětí.“

Vysadili nás, ihned jsem si sedla do kouta a všude jsem viděla takový strach a paniku. Marie byla poslána za nějakým Mengelem. Teta se strýcem byli po dvou dnech odvedeni do komor, nejspíše těch plynových. A já zůstala na světě úplně sama, chtěla jsem hned na místě zemřít, nenáviděla jsem svůj život. Nikdo mě nemohl utěšit, nikdo mě neobjal, nikdo mě nepotěšil.

Došlo mi, že jsem o všechno přišla a už nic neudělám. Docházely mi všechny myšlenky, snažila jsem se vyčistit si mysl. Po tolika utrpení to všechno skončí. Přišla jsem také na řadu... Myslela jsem na rodinu a to, že snad budeme spolu. Uvažovala jsem jako psychopat „Po stresujícím období budu zase s nimi! Po této hrůze to bude úleva!“

Myslela jsem na rodinné focení a jak jsme byli spolu a šťastní. Vysvobození a jízdenka za rodinou přichází!! Pustili nám plyn. Ucítla jsem chuť hořkých mandlí.

7.A

Naše třídní vztahy jsou docela dobré až na pár výjimek. Když přijde na kolektivní práci, držíme pospolu, ale zároveň se dokážeme i potopit. Netvrdíme, že vztahy mezi námi jsou úplně dokonalé. Občas to mezi námi i trochu zajiskří. I když nejsme dokonalí, nechtěli bychom se navzájem ztratit!

8.A

Naše třída je velmi malá. Máme jen 17 žáků. Většinou se hádáme, a to dost často, ale vždy se pak dohodneme. Občas si i nadáváme, ale usmíříme se. Při problémech stojíme za sebou.

Redakční rada: Lucie Matysová, Bára Moučková, Adéla Moučková, Jana Pěkná,
Leona Stránská, Elizabeth Balková, Kateřina Linhartová

Ilustrátoři: Adéla Moučková, Bára Moučková, Kateřina Linhartová, Elizabeth Balková

Sborník vznikl za podpory Školní multimediální knihovny,
ZŠ T. G. Masarykav Mnichovicích

Mnichovice, 2011

Poděkování

Chtěli bychom poděkovat Siru Nicolasi Wintonovi. Jeho činy nás inspirovali, ovšem nejen nás, ale i tisíce dalších.

